

SAVIENĪBAS AUGSTĀ
PĀRSTĀVE ĀRLIETĀS UN
DROŠĪBAS POLITIKAS
JAUTĀJUMOS

Strasbūrā, 22.11.2016.
JOIN(2016) 52 final

KOPĪGS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Atjaunota partnerība ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna reģiona valstīm

{SWD(2016) 380 final}
{SWD(2016) 381 final}

Saturs

1. IEVADS	4
2. ES STRATĒGISKĀS INTERESES.....	5
3. POLITISKĀ PARTNERĪBA, KAS BALSTĪTA UZ ĪPAŠAJĀM PRIORITĀTĒM.....	7
3.1. ES prioritātes attiecībā uz partnervalstīm.....	8
3.1.1. Miermīlīgu un demokrātisku sabiedrību, labas pārvaldības, tiesiskuma un cilvēktiesību visiem veicināšana	8
3.1.2. Integrējošas un ilgtspējīgas izaugsmes un pienācīgas kvalitātes darba visiem sekmēšana ...	9
3.1.3. Migrācijas un mobilitātes pārvēršana iespējās un kopīga problēmu risināšana	11
3.1.4. Tautas attīstības un cilvēka cieņas nodrošināšana.....	12
3.1.5. Vides aizsardzība un klimata pārmaiņu novēršana.....	13
3.1.6. Apvienošanās kopīgu problēmu risināšanā	14
3.2. Reģioniem pielāgotās ES prioritātes	14
3.2.1. Āfrika	15
a. Miers un drošība, stabilitāte, demokrātija, tiesiskums, laba pārvaldība un cilvēktiesības.....	15
b. Abpusējas ekonomiskās iespējas ilgtspējīgai attīstībai	16
c. Migrācijas un mobilitātes pārvaldība	17
d. Tautas attīstība	18
3.2.2. Karību jūras reģions	19
a. Miers un cilvēku drošība, demokrātija, tiesiskums, laba pārvaldība un cilvēktiesības.....	19
b. Reģionālā integrācija, integrējoša un ilgtspējīga izaugsme, tirdzniecība un darbvietu radīšana	20
c. Tautas attīstība.....	20
d. Klimata pārmaiņas un dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana	21
3.2.3. Klusā okeāna reģions.....	21
a. Laba pārvaldība, cilvēktiesības un dzimumu jautājumi.....	22
b. Integrējoša un ilgtspējīga izaugsme	22
c. Klimata pārmaiņas un dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana.....	23
4. LABĀK MĒRĶORIENTĒTA UN ELASTĪGĀKA PARTNERĪBA	24
4.1. Gūtā pieredze.....	24
4.2. Elastīga partnerība, kas balstīta uz stingru reģionālo pieeju	25
4.2.1. Iespējas	25
4.2.2. Ierosinātā iespēja	26
4.2.3. Sadarbība ārpus ĀKK valstīm.....	26

4.3. Daudzpusēja ieinteresēto personu daudzlīmeņu partnerība ar galvenajiem sadarbības principiem	27
4.3.1. Sadarbības pamatprincipi	27
4.3.2. Subsidiaritātes un papildināmības princips	27
4.3.3. Dalībnieki	27
4.4. Partnerība, kas nodrošina labākus rezultātus.....	28
4.4.1. Dažādota partnerība.....	28
4.4.2. Īstenošanas līdzekļi.....	28
4.5. Partnerība, kuras pamatā ir atbilstoša institucionālā sistēma	28
4.6. Partnerība, kuras pamatā ir tiesiskais regulējums.....	29
4.7. Turpmākie pasākumi	29

1. Ievads

Partnerattiecību nolīguma starp Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu (ĀKK) grupas locekļiem, no vienas puses, un Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no otras puses, kas tika parakstīts Kotonū 2000. gada jūnijā¹, darbības termiņš beigsies 2020. gada februārī. Pušu sarunas, kuru mērķis ir izskatīt noteikumus attiecību reglamentēšanai pēc šā datuma, ir jāsāk ne vēlāk kā 2018. gada augustā². Partnerattiecību nolīguma, kas tiek saukts par Kotonū partnerattiecību nolīgumu (KPN) un kas aptver vairāk nekā 100 valstis, kuru kopējais iedzīvotāju skaits ir aptuveni 1,5 miljardi cilvēku, darbības termiņa beigšanās iezīmē stratēģisku iespēju atjaunināt ES attiecības ar partneriem Āfrikā, Karību jūras reģionā un Klusā okeāna reģionā, ņemot vērā izmaiņas globālajos apstākļos un partnerattiecībās akcentējot kopīgās intereses, mērķus un kopīgo atbildību.

Šajā paziņojumā ir izklāstītas idejas un ierosināti pamatelementi politiskajai partnerībai ar ĀKK valstīm. Tas balstās uz starptautiski pieņemto ANO Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam³, kurā noteikts kopīgo mērķu vispārējs kopums, un Globālo ES ārpolitikas un drošības politikas stratēģiju⁴, kurā noteiktas stratēģiskās vadlīnijas ES ārējām interesēm un mērķiem. Paziņojums ir saskaņots arī ar Komisijas priekšlikumu pārskatīt Eiropas Konsensu attīstības jomā⁵.

ES vērsas pie partneriem — līdzīgi domājošās valstīm — un reģionālām grupām, lai īstenotu kopīgos mērķus. Eiropas Komisija un Savienības Augstā pārstāve ārlietās un drošības politikas jautājumos ir ļoti ieinteresēta ieguldīt partnerībā, kas balstīta uz līdzatbildības principu, lai radītu šādu īstenu partnerību. Tādēļ ir nepieciešams, lai partnervalstis iesaistītos pozitīvā veidā un ar līdzīgiem mērķiem.

Ilglaicīgās attiecības ar ĀKK valstīm nodrošina labu sākumpunktu atjaunotas politiskās partnerības veidošanai. Abu pušu partneriem būs jāveic ievērojamas izmaiņas, lai mūsdienā pasaulē padarītu savas turpmākās attiecības uzdevumam piemērotas un izveidotu spēcīgu aliansi, kas nodrošina rezultātu sasniegšanu galvenajās prioritātēs. Ņemot vērā prioritātes, izmaiņas apstākļos un KPN īstenošanā gūto pieredzi, vienkārši pagarinot KPN, nebūtu iespējams gūt labus rezultātus. Komisija un Augstā pārstāve uzskata, ka būs nepieciešama nozīmīga lēmumu pieņemšanas un īstenošanas pārvirze uz reģionāliem līmeņiem. Turklāt turpmākajās attiecībās būtu jāizveido saikne starp ĀKK valstīm un kaimiņos esošajiem reģioniem, kas nav pašreizējā KPN puses, bet kam ir liela nozīme ES mērķu sasniegšanā.

¹ 2007/483/EK, OV L 317, 15.12.2000.

² KPN 95. panta 4. punkts.

³ Pārveidosim mūsu pasauli: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam, Apvienoto Nāciju Organizācija, A/RES/70/1.

⁴ “Kopīgs redzējums, kopīga rīcība — stiprāka Eiropa. Globāla Eiropas Savienības ārpolitikas un drošības politikas stratēģija”, 2016. gada 28. jūnijs, <http://europa.eu/globalstrategy/en/shared-vision-common-action-stronger-europe>.

⁵ “Proposal for a new European Consensus on Development” (“Priekšlikums par jaunu Eiropas Konsensu attīstības jomā”), paziņojums (C(2016) 740, *final*).

Gatavojoties procesam, kura rezultātā tiks definētas ES un ĀKK attiecības pēc 2020. gada, Komisija un Augstā pārstāve 2015. gadā ar sabiedrisko apspriešanu⁶ iesāka pārdomu procesu. Turklāt tika organizētas diskusijas ar galvenajām ieinteresētajām personām un 2016. gada jūlijā tika publicēts novērtējums par pirmajiem 15 KPN īstenošanas gadiem⁷. Šim paziņojumam pievienotā ietekmes novērtējuma⁸ ietvaros ir izskatītas dažādas turpmāko attiecību iespējas. Balstoties uz minēto darbu, ir izveidots šis paziņojums.

2. ES stratēģiskās intereses

Kopš 2000. gada, kad Kotonū partnerattiecību nolīgums, kas bija 1975. gadā noslēgtās Lomes konvencijas turpinājums, stājās spēkā, ir notikušas ievērojamas izmaiņas globālajos apstākļos. KPN darbības termiņa beigas ir iespēja padarīt partnerību piemērotu tās mērķim, ņemot vērā mūsdienu problēmas pasaulē, kas ir mainījusies. Pirmkārt, ar Globālo ES ārpolitikas un drošības politikas stratēģiju ir radīti piemēroti nosacījumi stingrākai ES rīcībai pasaulē. Ar Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam noteikto ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) satvaru un Adisabebas rīcības programmu⁹ ir sāka vērienīga un plaša vispārēja reformu programma.

Tas notiek laikā, kam raksturīgas pastāvīgas nestabilitātes un neaizsargātības situācijas, nevienmērīgs progress valstīs un starp tām un strauji pieaugoša klimata pārmaiņu un vides degradācijas negatīvā ietekme, kas apdraud sociālo un ekonomisko stabilitāti dažādās pasaules daļās. Jo īpaši — liels skaits ĀKK valstu saskaras ar ievērojamām problēmām, kas saistītas ar konfliktiem, nabadzību, bezdarbu un pienācīgas kvalitātes darba trūkumu, pieaugošu nevienlīdzību, cilvēktiesību pārkāpumiem, korupciju, klimata pārmaiņu negatīvo ietekmi, spiedienu ierobežoto dabas resursu dēļ un ekosistēmu degradāciju, kā arī nevienmērīgu integrāciju globālajā ekonomikā. Ārkārtējas un pastāvīgas nabadzības koncentrācija nestabilās valstīs joprojām reāli pastāv. Strukturālās, periodiskās krīzes joprojām ir iemesls nopietnām ārkārtas humanitārajām situācijām un smagi noslogo veselu valstu un sabiedrības izturētspēju. Turklāt iedzīvotāju skaita pieaugums daudzās partnervalstīs apsteidz ekonomisko izaugsmi. Tas viss kavē ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi un darbvietu radīšanu, kas nepieciešamas, lai piedāvātu pozitīvu skatu uz nākotni un patiesas iespējas dzīvē, jo īpaši jauniešiem un visneaizsargātākajām personām.

Šie sarežģītie apstākļi rada auglīgu augsni ekstrēmismam, terorismam un citiem organizētās noziedzības veidiem, tostarp cilvēku, narkotiku un šaujamo ierociņu nelikumīgai tirdzniecībai, kā arī kibernetiskiem uzbrukumiem. Šīm tendencēm ir negatīva blakus ietekme uz ES un tās iedzīvotāju drošību un ekonomisko labklājību. Tās ir arī viens no galvenajiem neatbilstīgas migrācijas un

⁶ Kopīgais apspriežu dokuments JOIN(2015) 33 un tā rezultāti ir pieejami vietnē http://ec.europa.eu/europeaid/public-consultation-eu-acp-new-partnership_en.

⁷ Kotonū partnerattiecību nolīguma novērtējums SWD(2016) 250 ir pieejams vietnē https://ec.europa.eu/europeaid/policies/european-development-policy/acp-eu-partnership-after-2020_en.

⁸ Kopējais dienestu darba dokuments par ietekmes novērtējumu, JOIN(2016)380.

⁹ http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA_Outcome.pdf.

iedzīvotāju piespiedu pārvietošanas cēloņiem. Ar Eiropas programmu migrācijas jomā¹⁰, 2015. gada novembrī kopīgi pieņemto Valletas deklarāciju un rīcības plānu¹¹, kā arī ar Paziņojumu par jauna satvara partnerībai ar trešām valstīm izveidi saskaņā ar Eiropas programmu migrācijas jomā¹² ir noteikts skaidrs satvars.

KPN novērtējums parāda, ka tas ir sniedzis ievērojamu ieguldījumu nabadzības izskaušanā un labākas un vienlīdzīgākas piekļuves pamata pakalpojumiem nodrošināšanā. Tomēr attiecībā uz pamatelementu (cilvēktiesības, demokrātiskie principi un tiesiskums) ievērošanu ĀKK partnervalstīs kopaina nav viennozīmīga. Turklāt nav nodrošināti pārlicinoši un vienoti risinājumi tādiem kritiskiem problēmjaudājumiem kā migrācija un mobilitāte.

Tajā pašā laikā daudzās ĀKK valstīs ir bijusi ievērojama ekonomiskā izaugsme. Pieaugoša sasaiste, savstarpējā atkarība, zinātnes un tehnoloģiju sasniegumi un intensīvāka tirdzniecība ir pavērusi jaunas iespējas globālās labklājības pieaugumam. Arvien vairāk ĀKK valstu ekonomikā ir arvien vairāk iespēju ienākumu gūšanai no ieguldījumiem, arī Eiropas uzņēmumiem. KPN novērtējums liecina, ka tas ir ļāvis panākt progresu partnervalstu integrācijā pasaules ekonomikā. Ir palielinājušās tirdzniecības plūsmas uz ĀKK valstīm un no tām un šo valstu nozīme starptautiskajās tirdzniecības sarunās un pieaudzis to ĀKK valstu skaits, kas kļuvušas par Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) dalībniecēm. Liela nozīme bija ekonomisko partnerattiecību nolīgumu noslēgšanai un īstenošanai. Tomēr pašreizējais stāvoklis attiecībā uz lielāku ekonomikas dažādošanu, pievienotās vērtības palielināšanu un atkarības no šaura produktu klāsta samazināšanu, kā arī ieguvumu pārdali nav apmierinošs, un tas palielina nevienlīdzību.

Vēl viena jauna situācija, kas ir radusies, ir saistīta ar reģionālās dinamikas palielināšanos, kā arī reģionālo organizāciju un (Āfrikas gadījumā) kontinentālās organizācijas — Āfrikas Savienības — nozīmi. KPN novērtējums liecina, ka ar to nav varēts risināt šīs nozīmīgās pārmaiņas, kas būtu jāatspoguļo jebkuras turpmākās partnerības lēmumu pieņemšanas procesā un institucionālajā sistēmā.

Visbeidzot, partnervalstīm ir arvien lielāka nozīme tādu globālu problēmu risināšanā, kuras ES nespēj pēc būtības viena atrisināt. Šeit jāmin klimata pārmaiņas, kas joprojām ir viens no aktuālākajiem draudiem ilgtspējīgas attīstības panākšanai ES un pasaulē. Tas, ka parādās jaunas lielvaras, kurām ne vienmēr ir tādas pašas vērtības un plāni, ir vēl viens iemesls, lai censtos panākt lielāku vienprātību ar ES partneriem par galvenajiem globāla mēroga jautājumiem un kopā turpināt īstenot pozitīvu programmu. Tādēļ, ja ES mērķis ir ietekmēt un veicināt kārtību, kas balstīta uz daudzpusējiem noteikumiem, ir būtiski uzlabot dialogu un sadarbību ar ĀKK valstīm. Tomēr novērtējums liecina, ka partnerība nav nodrošinājusi

¹⁰ COM(2015) 240 *final*, pieejama vietnē http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/index_en.htm.

¹¹ Pieejami vietnē <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/11/12-valletta-final-docs/>.

¹² COM(2016) 385 *final*, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/20160607/communication_external_aspects_eam_towards_new_migration_ompact_en.pdf.

pietiekamus rezultātus šo mērķu sasniegšanā. Rezultāti liecina, ka izšķirošajās starptautiskajās sarunās nav bijis atsaucības un reālas sadarbības starp partneriem.

Šīs problēmas un iespējas vidējā termiņā ir tik nozīmīgas, ka ir nepieciešams kopā ar partneriem veikt steidzamus un izšķirošus pasākumus.

ES interesēs ir panākt jaunu politisko partnerību, kurā tiek akcentēta miermīlīgu, stabilu, labi pārvaldītu, plaukstošu un noturīgu valstu un sabiedrību veidošana pie tās robežām un vēl tālāk. Sabiedrība, kuru raksturo demokrātija, uzticēšanās valsts iestādēm un ilgtspējīga attīstība, ir pamats stabilai valstij.

ES interesēs ir arī panākt jaunu politisko partnerību, kas palīdz sasniegt mērķi izveidot kārtību, kura balstīta uz daudzpusējiem noteikumiem un risina globālas problēmas. Veiksmīgās sarunas par Parīzes klimata nolīgumu¹³ ir parādījušas, ka šādu stratēģisku alianšu veidošana pozitīvi ietekmē starptautisko sarunu rezultātus.

Lai īstenotu šīs ES intereses, ES atbildes stratēģijā būtu jāakcentē turpmāk minētās īpašās prioritātes, kas ir savstarpēji saistītas un cita citu papildina.

Īpašās prioritātes	
1.	Veicināt miermīlīgas un demokrātiskas sabiedrības, labu pārvaldību, tiesiskumu un cilvēktiesības visiem
2.	Sekmēt integrējošu un ilgtspējīgu izaugsmi un pienācīgas kvalitātes darbu visiem
3.	Pārvērst mobilitāti un migrāciju iespējās un risināt problēmas kopīgi
4.	Veicināt tautas attīstību un cilvēka cieņu
5.	Aizsargāt vidi un cīnīties pret klimata pārmaiņām
6.	Apvienot spēkus globālā mērogā kopīgu interešu jomās

Jaunās partnerības pamatelementi ir izklāstīti turpmākajos punktos.

3. Politiskā partnerība, kas balstīta uz īpašajām prioritātēm

Pirmajā jaunas politiskās partnerības pamatelementā būtu jānoformulē kopīgi pieņemtie mērķi, vērtības, principi un saistības. Pēc tam tie jāpielāgo dažādiem reģioniem, lai atspoguļotu to specifiku. Būtu aktīvi jāizskata iespēja vērsties pie citiem ieinteresētiem partneriem ārpus ĀKK valstīm (skatīt 4.2.3. sadaļu).

¹³ Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām ietvaros pieņemtais Parīzes nolīgums, FCCC/CP/2015/L.9/rev.1.

3.1. ES prioritātes attiecībā uz partnervalstīm

3.1.1. Miermīlīgu un demokrātisku sabiedrību, labas pārvaldības, tiesiskuma un cilvēktiesību visiem veicināšana

Turpmākā partnerība būtu jābalsta uz kopīgu, stingru apņemšanos veicināt un ievērot demokrātijas principus, tiesiskumu, vispārējās cilvēktiesības un pamatbrīvības visiem, cilvēka cieņas neaizskaramību un līdztiesības un solidaritātes principus, kā arī labu pārvaldību. Jo īpaši, vēršot uzmanību uz dzimumu līdztiesību, visneaizsargātākajām personām un jauniešu perspektīvu, vajadzētu gūt pamudinājumu turpmākam kopīgam darbam, kas veicams, lai panāktu demokrātisku pārvaldību un cilvēktiesības visiem. Daudzās partnervalstīs šie elementi jau ir nostabilizējušies vai sāk nostabilizēties. Tomēr progress nav pietiekams, lai ļautu ilgtspējīgas attīstības centieniem nostiprināties.

ES veicina globālu, uz noteikumiem balstītu kārtību, kura nodrošinātu globālus sabiedriskos labumus un sekmētu miermīlīgu un ilgtspējīgu pasauli un kuras pamatprincips būtu daudzpusējās attiecības, un kuras centrā būtu Apvienoto Nāciju Organizāciju (ANO). Tādēļ partnerībai vajadzētu būt balstītai uz ANO Statūtu un starptautisko tiesību aktu principu pilnīgu ievērošanu un tai būtu aktīvi jādarbojas šajā sistēmā.

Partnerībai būtu jāveicina miers, stabilitāte un drošība, tostarp cilvēku drošība un izturētspēja, kā būtiski ilgtspējīgas attīstības un labklājības priekšnoteikumi. Ilgtspējīga attīstība nav iespējama bez miera un drošības, un bez attīstības un nabadzības izskaušanas nebūs ilgtspējīga miera. Cīņa pret destabilizāciju un tās pamatcēloņiem ir būtiska arī pašas ES drošībai un labklājībai. Drošība Savienībā ir atkarīga no miera ārpus ES robežām. Šajā sakarībā turpmākajā partnerībā būtu jāapsver nepieciešamība pēc tādas visaptverošas pieejas konfliktiem un krīzēm, kas ietvertu novēršanu un pārvarēšanu, pievēršoties arī militārajām un civilajām spējām (un to mijiedarbībai). Tajā būtu jāņem vērā konflikta cikla daudzās dimensijas un rīcība visās stadijās ciešā sadarbībā ar kontinentālajām un reģionālajām organizācijām, kā arī ANO.

Partnerībā būtu jāakcentē tiesiskuma nodrošināšana. Tā ir pamatvērtība, ilgtspējīgai attīstībai nepieciešamais pamats, būtisks elements konfliktu novēršanā un pamats veiksmīgai sadarbībai citās ES interešu jomās. Lai šī vērtība materializētos, ir skaidri jāapņemas veicināt efektīvu un neatkarīgu tiesu sistēmu iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Ir nepieciešams arī pievērsties vissmagāko starptautiskas nozīmes noziegumu nesodāmībai, tostarp atzīstot valstu kriminālo jurisdikciju un Starptautiskās Krimināltiesas funkciju papildināmību tiesiskuma un izlīguma nodrošināšanā. Arī cīņa pret korupciju un organizēto noziedzību ir būtiska demokrātisku iestāžu efektivitātei, labvēlīgai uzņēmējdarbības videi un dabas resursu, tostarp minerālresursu, ilgtspējīgai apsaimniekošanai.

Partnerībai būtu jānodrošina kopīgas rīcības iespēja, lai novērstu arvien globālākos draudus drošībai, kuri skar gan Eiropu, gan partnervalstis, jo īpaši terorismu un ekstrēmismu, kā arī dažādus organizētās noziedzības un nelikumīgas tirdzniecības veidus, tostarp cilvēku, savvaļas sugu, narkotiku un bīstamu materiālu nelikumīgu tirdzniecību. Tajā būtu jāietver arī kibernetikas drošības sekmēšana, kritiskās infrastruktūras aizsardzība, kā arī jūras un civilās aviācijas

drošība. Partnerībai būtu jāstiprina kopīgā apņemšanās gan apkarot masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanu, ietverot divējāda lietojuma preču kontroli, gan cīnīties pret kājnīeku ieroču un vieglo ieroču nelikumīgu ražošanu, pārvadāšanu, apriti, pārmērīgu uzkrāšanu un nekontrolētu izplatīšanu.

Partnerībai būtu jāveicina efektīva rīcība visos līmeņos (vietējā, valsts, reģionālā, kontinentālā un starptautiskā) un būtu jānodrošina sistemātiska sadarbība ar visām ieinteresētajām personām attiecībā uz pieņemto principu un saistību ievērošanu. Jaunā partnerība būtu jāveido, balstoties uz gūto pieredzi, veidojot politisku dialogu kā stabilu un elastīgu procesu nepārtrauktai, visaptverošai un plašai sadarbībai visos līmeņos un visos interešu jautājumos. Tajā būtu jāsauglabā iespēja īstenot pastiprinātu politisko dialogu un būtu jāiekļauj konsultāciju procedūra sensitīvos jautājumos, kas saistīti ar demokrātijas principu, tiesiskuma, cilvēktiesību visiem un labas pārvaldības ievērošanu, ar iespēju kā galēju līdzekli izmantot daļēju vai pilnīgu attiecību pārtraukšanu. Jaunajai partnerībai būtu jāveicina plašāka sadarbība ar dažādiem nevalstiskiem dalībniekiem, tostarp pilsonisko sabiedrību un privāto sektoru.

3.1.2. Integrējošas un ilgtspējīgas izaugsmes un pienācīgas kvalitātes darba visiem sekmēšana

Ekonomiskā izaugsme daudzās partnervalstīs pēdējos desmit gados ir bijusi iespaidīga. Izaugsme bieži vien ir bijusi strauja, taču tās sākumpunkts ir bijis zems, un lielākajā daļā valstu ekonomikas dažādošana un modernizācija nereti ir vāja. Lielākās daļas valstu ekonomika joprojām ir ļoti neaizsargāta pret ekonomiskiem un dabas izraisītiem satricinājumiem un nenodrošina nepieciešamo darbvietu radīšanas iespēju. Turklāt tajās vēl nenotiek pietiekami plašas pārmaiņas virzībā uz integrējošu un ilgtspējīgu izaugsmi, jo īpaši ilgtspējīga patēriņa un ražošanas un resursu efektīvas izmantošanas jomā. ĀKK valstu integrācija globālajā ekonomikā, ko bija paredzēts panākt, pastiprinot tirdzniecību un apvienojoties globālās vērtību ķēdēs, nav sasniegusi paredzēto līmeni. Kā atspoguļots ilgtspējīgas attīstības mērķos, integrējošas un ilgtspējīgas izaugsmes un pienācīgas kvalitātes darba radīšana ir būtiska partneru stabilitātei un labklājībai. Tā ir svarīga arī pozitīvas blakus ietekmes uz ES nodrošināšanai. Tādēļ partnerībā īpaši liela uzmanība būtu jāpievērš integrējošas un ilgtspējīgas izaugsmes galvenajiem virzītājspēkiem.

Makroekonomikas stabilitātes, tostarp finanšu sistēmas stabilitātes, sekmēšana joprojām ir integrējošas un ilgtspējīgas izaugsmes priekšnoteikums. Jo īpaši nozīmīgi tas ir tāpēc, ka ekonomikas un finanšu pasaules savstarpējā saikne kļūst aizvien ciešāka, parādoties daudzām jaunās tirgus ekonomikas valstīm un ar tām saistītiem finanšu tirgiem. Neilgtspējīgu fiskālo un tekošā konta deficītu, valūtas kursu pārmērīgu svārstību un inflācijas vai augstas nepastāvības ekonomiskajā darbībā dēļ ieguldītājiem ir grūtāk plānot un paredzēt ekonomiskās iespējas. Šādi apstākļi traucē valdībai īstenot saskaņotu politiku dažādās jomās un efektīvi pārvaldīt budžetu.

Šajā sakarībā ir būtiski veicināt pareizu valsts finanšu pārvaldību un valsts finanšu izmantojuma efektīvu kontroli. Tas ietver lietderīgu, efektīvu, taisnīgu un pārredzamu nodokļu sistēmu veicināšanu un cīņu pret krāpšanu un nelikumīgām finanšu plūsmām. Pareiza valsts finanšu pārvaldība ir būtisks labas pārvaldības elements un svarīgs efektīva un noturīga

valsts sektora pamatelements. Tās rezultātā būtu jāspēj efektīvi un lietderīgi pārvērst lielākus iekšzemes ieņēmumus sabiedriskajos labumos un pakalpojumos.

Jaunajai partnerībai būtu jāveicina arī lielāka privātā sektora nozīme integrējošas un ilgtspējīgas izaugsmes un laba darba radīšanā. Tam ir nepieciešama stingrāka rīcība, lai uzlabotu politisko un regulatīvo satvaru, kā arī uzņēmējdarbības apstākļus. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš ieguldījumu klimatam un jautājuma par nepieciešamību palielināt ieguldījumus risināšanai.

Jaunajā partnerībā nozīmīga vieta būtu jāatvēl labi noregulētu darba tirgu sekmēšanai. Tie ir nepieciešami, lai nodrošinātu pienācīgas kvalitātes darbu darba ņēmējiem, cita starpā pārejot no neoficiālās uz oficiālo ekonomiku un uzlabojot darba apstākļus, veselības aizsardzību, darba drošību un sociālās aizsardzības pieejamību.

Īpaša uzmanība būtu jāpievērš ilgtspējīgai un videi nekaitīgai lauksaimniecības pārtikas produktu nozarei. Partnervalstīs šī nozare joprojām ir būtisks virzītājspēks ilgtspējīgai attīstībai un jo īpaši pārtikas nodrošinājumam, darbvietu radīšanai un nabadzības izskaušanai; tajā pašā laikā šo nozari īpaši apdraud klimata pārmaiņas.

Šī ilgtspējīgā pieeja attiecas arī uz zvejniecību un akvakultūru. Labāka pasaules okeānu pārvaldība ir būtiska, lai sekmētu jūrniecības darbību integrējošu un ilgtspējīgu izaugsmi, vienlaikus nodrošinot veselīgus, tīrus un drošus okeānus. Šajā sakarībā partnerībai būtu jāpiedalās starptautiskas okeānu pārvaldības veidošanā ANO un arī citos attiecīgos daudzpusējos forumos. Būtu jāpastiprina kopējā cīņa pret nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju.

Būtisks integrējošas un ilgtspējīgas izaugsmes virzītājspēks ir infrastruktūras, tostarp ilgtspējīgu transporta un enerģijas tīklu, attīstība, jo īpaši tās infrastruktūras attīstība, kas nepieciešama, lai sekmētu reģionālo ekonomisko integrāciju, piekļūtu pasaules tirgum, atraisītu ļoti izolētu reģionu potenciālu un veicinātu mobilitāti blīvi apdzīvotās pilsētu teritorijās. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstībai un izplatīšanai, ko panāk, nodrošinot visiem pieslēgumu par pieejamu cenu un plašāku piekļuvi digitālām lietotnēm, un zinātnes un tehnoloģiju, kā arī pētniecības un inovācijas sekmēšanai, kas arī ir būtiska ekonomiskajiem ieguldījumiem un ātrākai attīstībai.

Partnerībai būtu jāveic pasākumi, lai nodrošinātu vispārēju piekļuvi tīriem, moderniem, cenu ziņā pieejamiem, drošiem un uzticamiem enerģijas pakalpojumiem. Ir jāveicina energotaupība, energoefektivitāte un atjaunojamās enerģijas risinājumi, ņemot vērā arī ietekmi uz globālām problēmām, kas saistītas ar klimatu.

Meklējot risinājumus integrējošai un ilgtspējīgai izaugsmei un darbvietu radīšanai, partnerībai būtu jāveicina tirdzniecība, kas var būt spēcīgs ekonomiskās attīstības virzītājspēks, kurš vienlaikus sekmē arī integrāciju un politisko stabilitāti. Tirdzniecība sniedz ES un partnervalstu uzņēmumiem iespējas paplašināt to tirgus un iedzīvotājiem iespēju piekļūt vislabākajiem produktiem par konkurētspējīgām cenām.

Turpmākās tirdzniecības attiecības ar partnervalstīm būtu jāīsteno saskaņā ar daudzpusējiem noteikumiem. Par ĀKK un ES tirdzniecības galvenajiem instrumentiem būtu jāturpina izmantot ar PTO principiem saderīgus ekonomisko partnerattiecību nolīgumus (EPN) ar to kopīgajām iestādēm un obligāti pildāmām, progresīvām saistībām. Pēc pušu vienošanās spēkā esošos EPN var paplašināt, lai iekļautu vairāk valstu EPN reģionos, un padziļināt, lai iekļautu vairāk būtisko jomu.

Globalizācija, globālo vērtības ķēžu izveidošanās un pārrobežu jautājumu pieaugošā nozīme nosaka, ka visas tirdzniecības un ar tirdzniecību saistītās jomas aplūkojamas visaptverošā veidā. Tādēļ jaunajai partnerībai būtu jāstiprina pušu sadarbība un dialogs pakalpojumu tirdzniecības un citās ar tirdzniecību saistītās jomās, piemēram, ar tarifiem nesaistītu šķēršļu likvidēšanas, noteikumu saskaņošanas, ieguldījumu, konkurences politikas, intelektuālā īpašuma tiesību un darba tiesību jomā.

Lai gan katrā no EPN ir iesaistītas savas iestādes, kas pārskata to īstenošanu un apspriež tirdzniecības jautājumus, dialogā par tirdzniecības jautājumiem un ES un partnervalstu sadarbībā kopumā būtu jāturpina aplūkot kopīgo interešu jautājumus, jo īpaši attiecībā uz sadarbību PTO ietvaros. Ja nepieciešams, politiskais dialogs tirdzniecības jomā būtu jāturpina arī valsts līmenī.

3.1.3. Migrācijas un mobilitātes pārvēršana iespējās un kopīga problēmu risināšana

Ja migrāciju un mobilitāti pienācīgi pārvalda, tās var nodrošināt nozīmīgus ieguvumus ES un partnervalstīm. KPN puses nav spējušas pietiekami ātri reaģēt un izlēmīgi rīkoties šajā svarīgajā jautājumā. Pienākums uzņemt atpakaļ valstspiederīgos, kuri otras puses teritorijā atrodas nelikumīgi, lielā mērā palika neizpildīts.

Nākotnē partnerībai būtu jāuzlabo pušu dialogs un sadarbība, pievēršoties visiem migrācijas aspektiem un vadoties pēc solidaritātes, partnerības un kopīgas atbildības principa un savstarpējas atbildības principa attiecībā uz cilvēktiesību ievērošanu. Partnerība būtu jāveido, pamatojoties uz KPN 13. pantā pieņemtajiem principiem un saistībām, kas būtu jāpaplašina tā, lai pilnībā atspoguļotu migrācijas norises un ES migrācijas politiku, un būtu jāattīsta operatīvā sadarbība, jo īpaši attiecībā uz mehānismiem, ar ko nodrošina pieņemto principu ievērošanu. Tajā būtu jāintegrē svarīgi politikas rezultāti, piemēram, Eiropas programma migrācijas jomā un ar to saistītais partnerības satvars, kuru mērķis ir palīdzēt ar tūlītējiem un izmērāmiem rezultātiem reaģēt uz krīzes situācijām un kuri arī veido pamatu uzlabotai, uz labi pārvaldītas migrācijas un mobilitātes politikas balstītai sadarbībai ar izcelsmes, tranzīta un galamērķa valstīm. Tajā būtu jāņem vērā arī Valletas samita deklarācija un rīcības plāns. Tiks atbalstīts partnervalstu darbs, lai izstrādātu efektīvu migrācijas un patvēruma politiku. Ir jānovērš neatbilstīgas migrācijas un iedzīvotāju piespiedu pārvietošanas pamatcēloņi, piemērojot nepārtrauktu, īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa politiku, un efektīvāk jāizmanto pastāvošie procesi. Partnerībai būtu jāiesaistās arī bēgļu un patvēruma meklētāju aizsardzībā, īpašu uzmanību pievēršot neaizsargātām grupām. Ar to būtu jāveicina piespiedu kārtā pārvietoto personu ilgstoša izturēšanās un viņu iekļaušana uzņemošo valstu ekonomiskajā un sabiedriskajā dzīvē.

ES būtu jācenšas panākt īpašu saistību uzņemšanās ar partnervalstīm, lai novērstu neatbilstīgu migrāciju un efektīvāk risinātu šo jautājumu, tostarp novērstu un apkarotu cilvēku tirdzniecību, migrantu kontrabandu un ar to saistītos noziedzīgos tīklus un veicinātu izpratni par neatbilstīgas migrācijas riskiem. Pamatojoties uz KPN 13. pantā noteiktajiem principiem un saistībām, ir jāvienojas par mehānismiem, kas uzlabo sadarbību atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā un starptautisko saistību praktisku īstenošanu attiecībā uz savu pilsoņu, kuriem nav likumīgu tiesību uzturēties ES, atpakaļuzņemšanu.

Vienlaikus ir jāizmanto migrācijas sniegtās iespējas, piemēram, naudas pārvedumi vai intelektuālā darbaspēka aprīte, kas var sniegt nozīmīgu pozitīvu ieguldījumu integrējošā un ilgtspējīgā izaugsmē un attīstībā ES un partnervalstīs. Tādēļ ES ir apņēmusies izmantot šīs iespējas, uzlabojot likumīgo migrāciju un mobilitāti, jo īpaši izglītības, zinātnes, kultūras, apmācības un profesionāliem mērķiem, kas var pozitīvi ietekmēt gan valstu ekonomiku, gan sabiedrību.

3.1.4. Tautas attīstības un cilvēka cieņas nodrošināšana

Partnerības ietvaros būtu jāveic pasākumi, lai paaugstinātu tajā iesaistīto valstu iedzīvotāju labklājību, izpildot ilgtspējīgas attīstības mērķus. ES būtu jācenšas panākt spēcīgu politisko sadarbību ar partnervalstīm, lai apmierinātu visu, jo īpaši visnabadzīgāko un visneaizsargātāko, iedzīvotāju vajadzības, nodrošinot, ka visi cilvēki var cieņpilni un vienlīdzīgi īstenot savu potenciālu veselīgā vidē. ES būtu jāatbalsta reformas, kas izskauž nabadzību, apkaro nevienlīdzību, novērš neaizsargātību un nodrošina vienlīdzīgu piekļuvi pienācīgas kvalitātes darbam un sociālajiem pakalpojumiem, jo īpaši kvalitatīvai izglītībai un veselības pakalpojumiem un sociālajai aizsardzībai. Pasākumi, kas vērsti uz nabadzības izskaušanu, būtu jāorientē uz visnabadzīgākajām un visneaizsargātākajām valstīm, tostarp vismazāk attīstītajām valstīm (VAV), kā arī nestabilām un konfliktu skartām valstīm, kurās paredzamas ilgstošas grūtības, ko pastiprina demogrāfiskie faktori, un kurās joprojām ir būtiski likt lielāku uzsvāru uz tautas attīstību. Partnerībai būtu jāpalīdz stiprināt izturētspēju un jāmazina pastāvīgā neaizsargātība, palielinot sinerģiju starp palīdzību, lai glābtu cilvēkiem dzīvību, un ilgtermiņa vajadzībām attīstības jomā.

ES būtu jāuzstāj uz kopīgu apņemšanos pilnībā aizsargāt, veicināt un īstenot dzimumu līdztiesību, kā arī nodrošināt pilnvērtīgas iespējas sievietēm un meitenēm. ES arī vēlas panākt, lai tiktu kopīgi atzīts sieviešu un meiteņu būtiskais ieguldījums miera un valsts veidošanā, ekonomiskajā izaugsmē, tehnoloģiju attīstībā, nabadzības samazināšanā, veselības un labklājības jomā, kā arī kultūras un tautas attīstībā. Kā uzsvērts Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam, dzimumu līdztiesība ir būtiska ilgtspējīgai attīstībai.

Jaunieši ir spēks, kas virza savas kopienas uz sociālo, ekonomisko un vides labklājību nākotnē. Viņu ieguldījums ir ļoti vajadzīgs, lai pilnībā izmantotu zinātnes un tehnoloģiju progresu (piemēram, digitālās revolūcijas) sniegtās iespējas un cauri laikiem stiprinātu demokrātiskas iestādes un vērtības. Augstas kvalitātes un efektīvas izglītības un prasmju pilnveides pieejamība būs būtiska, lai nodrošinātu nodarbināmību, sabiedrības attīstību un izturētspēju.

Turklāt partnerībai būtu kopīgi jāapņemas veicināt starpkultūru dialogu, aizsargāt kultūras daudzveidību un attīstīt kultūras un radošās nozares. Kultūra ir spēcīgs instruments, ar ko var veidot saikni starp cilvēkiem, jo īpaši jauniešiem, un stiprināt savstarpēju sapratni. Tā ir arī nozīmīgs līdzeklis cīņā pret vardarbīgu radikalizāciju un ekonomiskās un sociālās attīstības virzītājspēks.

3.1.5. Vides aizsardzība un klimata pārmaiņu novēršana

Ilgspējīga attīstība un cilvēku labklājība ir atkarīga no veselīgām ekosistēmām un funkcionēspējīgas vides. Klimata pārmaiņas un vides degradācija var kavēt ekonomisko progresu, apdraudēt mieru un stabilitāti un radīt plaša mēroga migrāciju.

Tādēļ partnerībai būtu jāpievēršas attiecīgo ilgtspējīgas attīstības mērķu (piemēram, tīra enerģija, ilgtspējīgas pilsētas un kopienas, atbildīgs patēriņš un ražošana) sasniegšanai un Parīzes klimata nolīguma īstenošanai. Tajā būtu jāietver apņemšanās īstenot klimatnoturības politiku, kas orientēta uz nabadzības mazināšanu, un pastiprināt pāreju uz integrējošu “zaļo” un “zilo” ekonomiku, jo īpaši atbildīgā privātajā sektorā pieņemot ilgtspējīga patēriņa un ražošanas praksi. Tajā būtu jāietver stingras saistības attiecībā uz dabas resursu, tostarp mežu, savvaļas sugu un minerālresursu, ilgtspējīgu apsaimniekošanu un ekosistēmu un bioloģiskās daudzveidības, tostarp okeānu, saglabāšanu, novērtēšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās politikas īstenošanu. Lai panāktu dabas resursu labu pārvaldību, ir nepieciešamas arī drošas un taisnīgas piekļuves tiesības. Lai izvairītos no tā, ka cilvēki zaudē dzīvību un iztikas līdzekļus, svarīga ir labāka sagatavotība, neaizsargātības mazināšana un spēja atgūties no katastrofām.

Ilgspējīgas attīstības programmā 2030. gadam ir paredzēti steidzami pasākumi, ko īsteno visas iesaistītās puses, attiecībā uz globāliem sabiedriskiem labumiem, tostarp zemām oglekļa emisijām un mazoglekļa ekonomiku. Jaunajā partnerībā būtu jāatspoguļo partneru un to reģionālo organizāciju stingra apņemšanās īstenot efektīvu ilgtspējīgas enerģijas politiku, kas atbilst siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķiem. Enerģijas ražošanai ir tieša saistība ar klimata pārmaiņu problēmu un ilgtspējīgu attīstību. Puses ir ļoti ieinteresētas pārveidot šo nozari, pakāpeniski pārtraucot fosilā kurināmā izmantošanu, vienlaikus turpinot mobilizēt vietējos atjaunojamus resursus un uzlabot energoefektivitāti partnervalstīs, lai strauji virzītos uz ilgtspējīgiem un moderniem enerģijas pakalpojumiem un atsaistītu ekonomisko izaugsmi no enerģijas patēriņa pieauguma. Turklāt, īstenojot sadarbību šajā nozarē, būtu jāveicina augsti kodoldrošības standarti. Lai palīdzētu to nodrošināt, ES būtu jāturpina sadarboties ar partnervalstīm ar mērķi sekmēt labvēlīgu reglamentējošo vidi un nozares reformas. Partnerībai būtu jānodrošina stratēģiskāka un vairāk pielāgota pieeja ieguldījumiem ilgtspējīgas enerģijas nozarē, kurā liela nozīme ir privātajiem ieguldījumiem un modernajām tehnoloģijām, lai atbalstītu enerģijas ražošanas un patēriņa modeļu pārveidošanu visās partnervalstīs.

Ilgspējas nodrošināšanai ir nepieciešama arī partneru apņemšanās risināt problēmas, kas saistītas ar pilsētas dzīvi, kurā iedzīvotāju sastāvā radušos lielu izmaiņu ietekmes dēļ ir vajadzīgas būtiskas pārmaiņas, lai pārietu uz viedām un ilgtspējīgām pilsētām, atkāpjoties no tradicionālās pilsētu politikas veidošanas principiem.

3.1.6. Apvienošanās kopīgu problēmu risināšanā

Partnerībai būtu jānodrošina, ka ES un tās partneri var efektīvāk apvienot spēkus, lai globālos un daudzpusējos forumos virzītu uz priekšu kopīgo programmu. Šajā ziņā potenciāls ir izmantots tikai nedaudz un būtu jāpanāk daudz konkrētāki rezultāti. Starptautiska mēroga sadarbībai vajadzētu būt tai jomai, kurā jauna partnerība var nodrošināt ievērojamu pievienoto vērtību.

Pamats stingrākai rīcībai ir atjaunota apņemšanās veicināt uz noteikumiem balstītas, efektīvas daudzpusējās attiecības ar ANO to centrā. Partnerībai būtu jāatbalsta globālā pārvaldība, cenšoties reformēt, īstenot un attīstīt daudzpusējas iestādes, nolīgumus un normas. Šāda apņemšanās attiecībā uz globālo pārvaldību ir jāīsteno ar pastiprinātu dialogu un efektīvu sadarbību starptautiskos forumos (tostarp ANO DP, ANO ĢA, ANO CP, UNFCCC)¹⁴, kā arī ar apņēmību reformēt ANO, ieskaitot Drošības padomi.

Pamatojoties uz pieredzi, kas gūta vērienīgajā koalīcijas procesā, kurš Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Pušu konferences 21. sesijā (COP 21)¹⁵ lika pamatus 2015. gada Parīzes klimata nolīgumam¹⁶, partnerībai ir aktīvi jānosaka jomas, kurās ES un partnervalstīm ir būtiskas kopīgas intereses un kurās varētu virzīt tālāk globāla mēroga rīcību. Tas būtu jāīsteno kā kopīga rīcība lēmumu pieņemšanas brīžos. Būtu jādefinē process, kas paredzēts regulārai kopīgo interešu noteikšanai visaugstākajā politiskajā līmenī, kā rezultātā varētu laikus sagatavoties un saskaņot rīcību un balsošanu attiecīgos starptautiskos formātos un satvaros. Jomas, kas būtu jāapsver, cita starpā ietver klimata pārmaiņas, ilgtspējīgu attīstību, “zilo” un “zaļo” ekonomiku, bioloģiskās daudzveidības aizsardzību, globālo digitālo ekonomiku, cīņu pret nelikumīgām finanšu plūsmām un preču tirgu pareizu darbību. Tāpat partnerībai būtu jācenšas virzīt kopīgās intereses PTO. Pastāv arī ciešākas sadarbības iespēja starptautiskajās finanšu iestādēs.

Lai stiprinātu šādas stratēģiskās alianses starptautiskā mērogā, būtu jāveicina vērtības pie Ziemeļāfrikas valstīm, kas nav ĀKK valstis, un vismazāk attīstītām valstīm (VAV) un mazo salu jaunattīstības valstīm (SIDS), kas nav ĀKK valstis.

3.2. Reģioniem pielāgotās ES prioritātes

Partnerības prioritātes būtu jāīsteno visos reģionos. Vienlaikus, lai nodrošinātu efektīvu īstenošanu, partnerībā būtu pienācīgi jāņem vērā reģionu specifika un pašu partneru attīstības pamatnostādnes, kā arī atšķirīgās prioritātes, kas noteiktas ES kopīgajā programmā ar partneriem Āfrikā, Karību jūras reģionā un Klusā okeāna reģionā. Prioritātes var pielāgot katra reģiona apstākļiem un pieskaņot, precizējot ar tām saistītos mērķus un paredzētās darbības.

¹⁴ Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padome, Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja, Apvienoto Nāciju Organizācijas Cilvēktiesību padome, Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām.

¹⁵ <http://www.cop21paris.org/about/cop21>.

¹⁶ http://unfccc.int/paris_agreement/items/9485.php.

3.2.1. Āfrika

Āfrika ir neierobežotu iespēju kontinents. 2050. gadā tajā jau mitināsies gandrīz 25 % no visiem pasaules iedzīvotājiem. Āfrikā atrodas dažas no valstīm ar visātrāk augošo ekonomiku pasaulē, kā arī plaši dabas un lauksaimniecības resursi. Tai piemīt milzīgs tirdzniecības, inovācijas un ieguldījumu potenciāls, un uz to kontinents arī tiecas. Lielākajā daļā Āfrikas valstu ES ir pirmā partnere politikas, palīdzības, tirdzniecības un ieguldījumu jomā. Pēdējo gadu laikā ES un Āfrika ir veidojušas dziļāku, politiskāku partnerību, kas balstīta uz kopīgām vērtībām un interesēm. Arvien lielāks skaits Āfrikas valdību un reģionālo organizāciju uzņemas vadību politisko, drošības un ekonomisko problēmu risināšanā savās valstīs un ārpus tām. Āfrikas Savienība un tās Programma 2063. gadam¹⁷ nodrošina impulsu vērienīgiem mērķiem.

Āfrikas potenciāls būs atkarīgs no Āfrikas valstu paveiktā pārvaldības, cilvēktiesību, konfliktu novēršanas un atrisināšanas, cīņas pret organizēto noziedzību un integrējošas un ilgtspējīgas izaugsmes un darbvietu radīšanas jomā. Daudzas valstis joprojām nespēj veikt reformas un atgūties no krīzes. Citiem vārdiem sakot, tām trūkst izturētspējas un tās cieš no nestabilitātes. Nabadzība, bezdarbs un nevienlīdzība joprojām ir augstā līmenī, un to samazināšanās temps ir lēns. Papildus tam visam milzīgas problēmas rada iedzīvotāju skaita pieaugums. Turklāt daudzas valstis joprojām ir iesaistītas ilgtermiņa konfliktos, bet starptautiskas drošības problēmas rada draudus reģionālajai stabilitātei un ilgtspējīgai attīstībai. Arī vides degradācija un klimata pārmaiņu ietekme var aizkavēt ekonomisko progresu un apdraudēt mieru un stabilitāti. Visu šo iemeslu dēļ pieaug ārkārtas humanitāro situāciju, piespiedu pārvietošanas plūsmu un neatbilstīgas migrācijas apjoms reģionos un virzienā uz Eiropu.

Iespēju veicināšana un problēmu risināšana ir būtiska Āfrikas un ES drošībai un labklājībai. Tādēļ, ņemot vērā ES prioritātes un pašas Āfrikas saistības un reformu programmu, kā arī balstoties uz ES un Āfrikas kopējā stratēģijā (*JAES*)¹⁸ noteikto pamatu, atjaunotas partnerības ar Āfrikas valstīm uzmanības centrā vajadzētu būt turpmāk minētajiem mērķiem.

a. Miers un drošība, stabilitāte, demokrātija, tiesiskums, laba pārvaldība un cilvēktiesības

Ieguldīšana Āfrikas miera, stabilitātes un attīstības nodrošināšanā ir ne vien izdevīga mūsu partneriem, bet ir arī ieguldījums pašas ES drošībā un labklājībā. Konflikti un nestabilitāte joprojām ir milzīgs šķērslis Āfrikas attīstībai. Šajā sakarībā ir jāvērsas arī pie valstīm, kas nav ĀKK valstis, saistībā ar galvenajiem jautājumiem, piemēram, stabilizāciju, drošību un izturētspējas veidošanu.

Īpašie mērķi

¹⁷ “Agenda 2063. The future we want for Africa” (“Programma 2063. gadam — nākotne, kādu vēlamies Āfrikai”): agenda2063.au.int.

¹⁸ “The Africa-EU Strategic Partnership — A Joint Africa EU Strategy” (“ES un Āfrikas stratēģiskā partnerība — ES un Āfrikas kopējā stratēģija”): www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents/eas2007_joint_strategy_en.pdf.

- Veicināt integrētu pieeju konfliktu novēršanai un atrisināšanai, miera veidošanai un cilvēku drošībai valsts, reģionālā un kontinentālā līmenī, palielinot Āfrikas līdzdalību, atbildību, solidaritāti un iespējas.
- Uzlabot drošību, tostarp jūras drošību, sadarbību un drošības nozares reformas, pastiprinot drošības jomas partnerības valsts, reģionālā un kontinentālā līmenī un cieši sadarbojoties ar ANO. Būtisks mērķis, kas jāsasniedz, ir Āfrikas miera un drošības sistēmas (APSA)¹⁹ darbības nodrošināšana.
- Veicināt demokrātiju un apņemties ievērot demokrātijas principus, konstitūciju un vēlēšanu ciklu un rezultātus. Šajā sakarībā būs svarīgi nodrošināt nepārtrauktu sadarbību ar Āfrikas pārvaldības struktūru²⁰ un atbalstu tai, kā arī atbalstu demokrātisku iestāžu attīstībai vietējā, valsts un reģionālā līmenī, jo īpaši piemērojot Āfrikas Demokrātijas, vēlēšanu un pārvaldības hartu²¹. Turklāt būtu pastiprināti jāpievēršas pilsoniskās sabiedrības iesaistes veicināšanai, saglabāšanai un paplašināšanai interešu pārstāvēšanā un politikas veidošanā, kā arī aktīvāka dialoga ar vietējām varas iestādēm atbalstīšanai.
- Veicināt tiesiskumu un labu pārvaldību, tostarp efektīvu un neatkarīgu tiesu sistēmu iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Pareiza valsts finanšu pārvaldība joprojām ir labas pārvaldības galvenais elements un makroekonomiskās stabilitātes un noturīga valsts sektora pamatelements.
- Veicināt un aizsargāt cilvēktiesības, cita starpā atbalstot abu kontinentu attiecīgo cilvēktiesību iestāžu darbu un attīstot dialogu ar šīm iestādēm, attiecīgajām valsts iestādēm (piemēram, valstu parlamentiem), kā arī pilsonisko sabiedrību un vietējām varas iestādēm.
- Veicināt un aizsargāt humanitāros principus un starptautiskās humanitārās tiesības.
- Veicināt cīņu pret organizēto un transnacionālo noziedzību, terorismu un radikalizāciju un cilvēku, savvaļas sugu, narkotiku un bīstamu materiālu nelikumīgu tirdzniecību, kā arī ar to saistītos tiesību aktus attiecībā uz nelikumīgām kapitāla plūsmām.

b. Abpusējas ekonomiskās iespējas ilgtspējīgai attīstībai

Integrējošas un ilgtspējīgas izaugsmes sekmēšana ļaus Āfrikai izmantot tās demogrāfisko attīstību un pārvērst to iespējās, kas radīs pozitīvu blakus ietekmi uz ES.

Īpašie mērķi

- Veicināt pienācīgas kvalitātes darba iespējas, jo īpaši jauniešiem un sievietēm.
- Nodrošināt labvēlīgu vidi tirdzniecībai un atbildīgiem ieguldījumiem, privātā sektora attīstībai, īpašu uzmanību pievēršot lauksaimniecības pārtikas produktu nozarei, no kuras ir atkarīgi vairuma Āfrikas iedzīvotāju iztikas līdzekļi.

¹⁹ www.peaceau.org/en/page/104-african-peace-and-security-architecture-apsa.

²⁰ Aga-platform.org.

²¹ Au.int/en/treaties/African-charter-de;ocracy-elections-and-governance.

- Veicināt ekonomisko partnerattiecību nolīgumu (EPN) efektīvu īstenošanu Āfrikā, lai ekonomikas dalībnieki izmantotu visas nolīgumu piedāvātās priekšrocības.
- Panākt progresu attiecībā uz: Āfrikas reģionālo integrāciju kontinenta un reģionu līmenī saskaņā ar Āfrikas programmu 2063. gadam²² un dažādu reģionu noteiktajiem mērķiem, īpašu uzmanību pievēršot tirdzniecības veicināšanai, muitas modernizācijai un standartu saskaņošanai; regulējuma saskaņotību; ilgtspējīgu, efektīvu infrastruktūru, kas sekmē sadarbību, ārēju ieguldījumu piesaisti un piekļuvi reģionāliem un globāliem tirgiem.
- Atbalstīt jaunu ieguldījumu iespējas, tostarp augstas kvalitātes ieguldījumus, kas radīs papildu resursus no kapitāla tirgiem, un veicināt abu kontinentu privāto uzņēmēju partnerības, kā arī izmantot par pamatu iniciatīvas, piemēram, ES un Āfrikas uzņēmējdarbības forumu.
- Veicināt “zaļo” un “zilo” ekonomiku un videi nekaitīgus modeļus, lai sekmētu integrējošu un ilgtspējīgu izaugsmi un atsaistītu to no vides degradācijas, jo īpaši veicinot ilgtspējīga patēriņa un ražošanas modeļus.
- Parīzes nolīguma īstenošanas kontekstā nodrošināt vispārēju piekļuvi cenu ziņā pieejamai, uzticamai un modernai enerģijai, lai stimulētu integrējošu un ilgtspējīgu izaugsmi.

c. Migrācijas un mobilitātes pārvaldība

Lai izmantotu migrācijas sniegtās priekšrocības un risinātu tās problēmas, ir nepieciešama labāk koordinēta, sistemātiskāka un strukturētāka pieeja, kas atbilst ES un Āfrikas interesēm. Jāatjauno kārtība migrācijas plūsmās, vienlaikus veicinot mobilitāti, pamatojoties uz tādu labi pārvaldītu pieeju migrācijai, kas balstīta uz tiesībām, saskaņā ar Eiropas programmu migrācijas jomā un tās jauno partnerības satvaru ar trešām valstīm, 2014. gada ES un Āfrikas Migrācijas un mobilitātes deklarāciju un Valletas samita deklarāciju un rīcības plānu.

Īpašie mērķi

- Veicināt migrācijas politikas koncepcijas izstrādi un īstenošanu, sekmējot likumīgus kanālus un risinot neatbilstīgas migrācijas plūsmu, tostarp atgriešanas un atpakaļuzņemšanas problēmas.
- Sekmīgāk organizēt darbaspēka mobilitāti reģionos un starp tiem, sekmējot iestāžu dialogu un sadarbību valstīs, kuras šķērso migrācijas ceļi, kā arī sekmējot intelektuālā darbaspēka apriti, atzīstot prasmes un kvalifikācijas, īstenojot dialogu par vīzām un veicinot studentu, pētnieku un akademiķu mobilitāti. Samazināt naudas pārvedumu izmaksas un palielināt diasporas nozīmi un iesaistīšanos.
- Risināt neatbilstīgas migrācijas jautājumu, īstenojot atbilstošus preventīvus pasākumus, tostarp cilvēku tirdzniecības un migrantu kontrabandas apkarošanu, kuras ietvaros realizē integrētu robežu pārvaldību un popularizē alternatīvas neatbilstīgai migrācijai.

²² <http://agenda2063.au.int/>.

- Efektīvāk un racionālāk risināt atgriešanas, atpakaļuzņemšanas un reintegrācijas problēmas. Abām pusēm ir jāuzņemas stingras saistības attiecībā uz operatīvo sadarbību. Jo īpaši atpakaļuzņemšanas jomā ir jāstiprina Kotonū nolīguma 13. panta pašreizējie noteikumi un jānodrošina, ka tie ir īstenojami.
- Risināt piespiedu pārvietošanas jautājumu un veicināt starptautisko aizsardzību, kas balstīta uz atbildības dalīšanas principu, palīdzot saglabāt un uzlabot to personu cilvēkkapitālu, kuras ir spiestas pamest savas mājas, palīdzēt nodrošināt to aizsardzību un gala rezultātā sniegt ieguldījumu pārvietoto personu un personu, kas tās uzņem, attīstībā. Tas attiecas gan uz cilvēkiem, kas pamet savu valsti, gan iekšzemē pārvietotām personām.

d. Tautas attīstība

Nabadzība, nepietiekama prasmju pilnveide un nevienlīdzība joprojām ir nozīmīgas problēmas, kuras mazinās tikai pamazām. Tās pastiprina straujais iedzīvotāju skaita pieaugums Āfrikā.

Īpašie mērķi

- Nodrošināt pilnvērtīgas iespējas sievietēm, jauniešiem un neaizsargātām grupām, veicinot sievietēm un meitenēm vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai izglītībai un profesionālajai apmācībai, sociālajai aizsardzībai, veselības, tostarp reproduktīvās veselības, aprūpei un pārstāvībai politiskos un ekonomiskos lēmumu pieņemšanas procesos, un labvēlīgu vidi jauniešiem, lai tie izmantotu savu potenciālu un savas cilvēktiesības un līdzdarbotos kā atbildīgas personas.
- Ar fiskālās, darba samaksas un sociālās aizsardzības politikas palīdzību novērst sociālo un ekonomisko nevienlīdzību, tostarp nodrošināt visiem piekļuvi kvalitatīviem sociālajiem pamata pakalpojumiem un veicināt valsts noteikta minimālā ienākumu līmeņa ieviešanu. Uzsvars būtu jāliek arī uz pārtikas nodrošinājuma garantēšanu, ko īsteno, palielinot ieguldījumus lauku infrastruktūrā, lauksaimniecības pētniecībā, tehnoloģiju attīstībā un sociālās inovācijās.
- Sekmēt zināšanu attīstību, nodrošinot kvalitatīvu izglītību, tostarp profesionālo izglītību un apmācību un prasmju pilnveidošanu atbilstoši darba tirgus vajadzībām, un aktīvi veicinot digitālo ekonomiku un sabiedrību, zinātni un tehnoloģiju, pētniecību un inovāciju, lai ilgtspējīgā veidā ievērojami uzlabotu cilvēku dzīvi un vietējā darbaspēka nodarbināmību gan pilsētu centros, gan lauku reģionos.
- Mazināt neaizsargātību pret makroekonomikas un citiem satricinājumiem, piemēram, veselības apdraudējumiem un slimību uzliesmojumiem, stiprināt veselības aprūpes sistēmas, lai ieviestu vispārējo veselības apdrošināšanu un kvalitatīvu aprūpi, un novērst un mazināt slogu, ko rada slimības, nepilnvērtīgs uzturs, pārtikas trūkums, dabas katastrofas un klimata pārmaiņas.
- Palielināt dzeramā ūdens un sanitārijas pieejamību, veicināt ūdens resursu pieejamību un ilgtspējīgu apsaimniekošanu un novērst lipīgu infekcijas slimību izplatīšanos. Uzlabot

ekosistēmu un dabas resursu aizsardzību, atjaunošanu un ilgtspējīgu izmantošanu un uz dabas resursiem balstītu risinājumu ieviešanu.

- Padarīt pilsētas un citas apdzīvotas vietas iekļaujošas, drošas, izturīgas un ilgtspējīgas.

3.2.2. Karību jūras reģions

ES un Karību jūras reģionam ir kopīga sena vēsture, kultūra un plaša kopīgu vērtību bāze. Ar saviem tālākajiem reģioniem un asociētajām aizjūras zemēm un teritorijām (AZT) arī ES fiziski ir daļa no Karību jūras reģiona. Karību jūras valstīm un ES ir virkne kopīgu politisko mērķu, un tās saskaras ar vairākām problēmām, kuras ES ir ieinteresēta novērst (piemēram, klimata pārmaiņas, noziedzība un citas drošības problēmas, vides aizsardzība); dažas no tām nodrošina iespējas piekļūt tirgum (piemēram, ilgtspējīga enerģija).

Ņemot vērā ES prioritātes un konkrētos apstākļus, kā arī balstoties uz ES un Karību jūras reģiona kopējā stratēģiskajā partnerībā noteikto pamatu, atjaunotas partnerības ar Karību jūras reģiona valstīm uzmanības centrā vajadzētu būt turpmāk minētajiem mērķiem.

a. Miers un cilvēku drošība, demokrātija, tiesiskums, laba pārvaldība un cilvēktiesības

Karību jūras reģions ir stabils reģions, kur lielākajā daļā valstu pastāv labi funkcionējoša demokrātija, lai gan laba pārvaldība un cilvēktiesību ievērošana nav vērojama visur. Cilvēktiesību un demokrātiskas prakses aizsardzība un veicināšana ir būtiska reģiona stabilitātei un labklājībai. Tas ir svarīgi arī attiecībā uz vairākām asociētajām aizjūras zemēm un teritorijām un ES tālākajiem reģioniem. Karību jūras reģions arī ģeogrāfiski atrodas uz narkotiku kontrabandas ceļiem uz Ziemeļameriku un Eiropu. Cīņa pret starptautisko noziedzību un terorisma finansēšanu, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas praksi, kā arī nepieciešamība palielināt finanšu pārredzamību ir abu reģionu galvenās problēmas.

Īpašie mērķi

- Nostiprināt demokrātisko iestāžu darbību un uzlabot tiesiskumu, efektīvu un neatkarīgu tiesu pieejamību un iedzīvotāju drošību. Tas jāpapildina ar preventīvu pieeju, kas vērsta uz pamatcēloņu, tostarp nabadzības, sociālās atstumtības, diskriminācijas un nesodāmības, novēršanu.
- Uzlabot cilvēktiesību visiem aizsardzību un veicināšanu. Uzsvars būtu jāliek uz dzimumu līdztiesības un pamatiedzīvotāju tiesību veicināšanu, vardarbības ģimenē, vardarbības pret bērniem un miesas sodu, cilvēku tirdzniecības un minoritāšu diskriminācijas apkarošanu, cietuma apstākļu un policijas rīcības uzlabošanu, kā arī nāvēssoda jautājuma izskatīšanu.
- Veicināt labu ekonomikas pārvaldību, tostarp pareizu valsts finanšu pārvaldību, pārredzamību un pārskatatbildību. Tas ietver pastiprinātu cīņu pret korupciju, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, nelikumīgām finanšu plūsmām un nodokļu oāzēm.

b. Reģionālā integrācija, integrējoša un ilgtspējīga izaugsme, tirdzniecība un darbvietu radīšana

Visas valstis, izņemot Haiti, ir kļuvušas par valstīm ar vidējiem vai augstiem ienākumiem. Tomēr kopumā šo valstu ekonomiku raksturo šauri vietējie tirgi, augsts parādsaistību līmenis un nediversificēta ražošanas bāze, kas samazina to izturētspēju pret ārējiem satricinājumiem.

Īpašie mērķi

- Turpināt attīstīt reģionālās integrācijas un sadarbības iniciatīvas un politiku, tostarp attiecībā uz infrastruktūras tīklu un savienojamības attīstību, lai veicinātu reģiona iekšējo un starptautisko tirdzniecību un mobilitāti.
- Noteikt par prioritāti darbvietu radīšanu un izmantot privātā sektora ieguldījumus, izveidojot labvēlīgu uzņēmējdarbības vidi, uzlabojot reģionālo integrāciju un starptautisko konkurētspēju, veicinot korporatīvo sociālo atbildību un uzņēmējdarbības paraugpraksi, cita starpā digitalizāciju, un atbalstot mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) attīstību, tostarp sociālajā un solidārajā ekonomikā.
- Veicināt *Cariforum* valstu un ES ekonomisko partnerattiecību nolīguma efektīvu īstenošanu, lai ekonomikas dalībnieki izmantotu visas nolīguma piedāvātās priekšrocības.
- Stiprināt plašākas reģionālās un jaunattīstības valstu sadarbības iniciatīvas ar Latīņameriku un ar ES tālākajiem reģioniem un asociētajām AZT, lai veicinātu ciešāku sadarbību un tirdzniecību šajā puslodē.

c. Tautas attīstība

Lielākajā daļā Karību jūras reģiona valstu pēdējās desmitgadēs tautas attīstības rādītāji ir uzlabojušies. Neraugoties uz pozitīvajām tendencēm, Karību jūras reģiona valstīs, jo īpaši Haiti, joprojām pastāv nabadzība un galēja nabadzība. Tas ir saistīts ar ļoti izteiktu sociālo un ekonomisko nevienlīdzību.

Īpašie mērķi

- Visos līmeņos īstenot pasākumus ar mērķi izskaust nabadzību, novērst nevienlīdzību un veicināt pienācīgas kvalitātes darbu visiem.
- Veicināt kvalitatīvas veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu, tostarp vispārējās veselības apdrošināšanas, pieejamību visiem, palielināt sadarbību izglītības, mūžizglītības, darbaspēka un apmācības jomā, lai attīstītu darba tirgum atbilstošas prasmes un novērstu intelektuālā darbaspēka emigrāciju.
- Uzlabot pārtikas nodrošinājumu un uzturu un veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecību un agrorūpniecību ar pievienoto vērtību, īpaši pievēršoties sīksaimniekiem, lai dažādotu Karību jūras reģiona valstu ekonomiku un novērstu situāciju, kad mazie ražotāji zaudē iztikas līdzekļus.

d. Klimata pārmaiņas un dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana

Visas Karību jūras reģiona valstis ir mazo salu jaunattīstības valstis ar piekrastes teritorijām, kas atrodas zemu virs jūras līmeņa, un kuras ļoti ietekmē dabas katastrofas, tostarp zemestrīces un viesuļvētras, un klimata pārmaiņas, tostarp to izraisītā jūras līmeņa celšanās. Tā kā šīs valstis ir ļoti neaizsargātas pret klimata pārmaiņu ietekmi un tām turklāt ir ierobežota ekonomiskā bāze, valstīm trūkst izturētspējas, lai cīnītos ar dabas katastrofu, bioloģiskās daudzveidības degradācijas vai ūdens trūkuma pieaugošo ietekmi. Karību salas ir arī ļoti atkarīgas no importētā fosilā kurināmā, lai gan tām ir bagātīgi dabas resursi un iespējas attīstīt atjaunojamus energoresursus.

Īpašie mērķi

- Veicināt dialogu un vienotu pieeju, lai stiprinātu Karību jūras reģiona izturētspēju un spējas mazināt klimata pārmaiņu un dabas katastrofu radītos draudus un sekas un pielāgoties tiem, tostarp katastrofu riska mazināšanas jomā.
- Parīzes nolīguma īstenošanas kontekstā uzlabot atjaunojamās elektroenerģijas ražošanas un energoefektivitātes pasākumu attīstību, nododot paraugpraksi un veicinot iespējas ieguldījumiem tīrās enerģijas infrastruktūrā un tehnoloģijās.
- Atbalstīt tādas politikas īstenošanu, kura sekmē “zaļās” un “zilās” ekonomikas veidošanu un veicina ilgtspējīgas ražošanas un patēriņa modeļus.
- Aizsargāt un atjaunot sauszemes un jūras bioloģisko daudzveidību un piekrastes ekosistēmas, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību, kā arī nodrošinātu ilgtspējīgu tās dabas resursu izmantošanu, cita starpā, uz dabas resursiem balstītu risinājumu un ekosistēmu pakalpojumu ietvaros.
- Uzlabot sadarbību ūdens resursu apsaimniekošanas jomā, cita starpā nodrošinot piekļuvi nekaitīgam ūdenim un sanitārijas iekārtām, un palielināt ūdens izmantošanas efektivitāti, uzlabot atkritumu apsaimniekošanas sistēmas, pārstrādi un atkārtotu izmantošanu.

3.2.3. Klusā okeāna reģions

ES un Klusā okeāna reģionam ir kopīga sena vēsture, cieši pašreizējie sakari un plaša kopīgu vērtību bāze. Papildus šiem divpusējiem sakariem ES, ņemot vērā Klusā okeāna reģiona salu valstu lielo skaitu un to milzīgās jūras teritorijas, arī uzskata šo reģionu par svarīgu dalībnieku globālo problēmu risināšanā. Klusā okeāna reģiona valstīm un teritorijām ir kopīgas dažas lielas problēmas, jo īpaši saistībā ar to neaizsargātību pret dabas katastrofām un klimata pārmaiņām, kā arī daži vispārējās attīstības mērķi, kas ir saistīti ar to nelielo platību un ģeogrāfisko nošķirtību.

Klusā okeāna reģionā mitinās aptuveni 500 000 ES pilsoņu (aptuveni 5 % no Klusā okeāna reģiona kopējā iedzīvotāju skaita). ES ne vien sniedz palīdzību aizjūras zemēm un teritorijām visā pasaulē, bet arī atbalsta AZT integrēšanu Klusā okeāna reģionā, lai vairotu to potenciālo ieguldījumu reģiona ilgtspējīgā attīstībā un arī gūtu labumu no reģionālās integrācijas.

2016. gada septembrī Jaunkaledonija un Francijas Polinēzija, iegūstot locekļu statusu, tika uzņemtas Klusā okeāna salu forumā, kas ir Klusā okeāna reģiona galvenā reģionālā politiskā organizācija.

Ņemot vērā ES prioritātes un konkrētos apstākļus, kā arī balstoties uz pamatu, kas noteikts ES stratēģijā nostiprinātām partnerattiecībām ar Klusā okeāna reģionu, atjaunotas partnerības ar Klusā okeāna reģiona valstīm uzmanības centrā vajadzētu būt turpmāk minētajiem mērķiem. Papildus šiem īpašajiem mērķiem atjaunotajai ES partnerībai ar Klusā okeāna reģiona valstīm būtu jāatzīst un jāatbalsta Klusā okeāna reģiona valstu centieni attiecībā uz reģionālu integrāciju ne tikai pašā Klusā okeāna reģionā, bet — ja to vēlas atsevišķas valstis — arī Āzijas un Klusā okeāna reģionā, jo īpaši Dienvidaustrumāzijas valstu asociācijā (*ASEAN*), kā arī būtu jāpalīdz Klusā okeāna reģiona valstīm risināt drošības problēmas, kas varētu rasties tuvākajās desmitgadēs.

a. Laba pārvaldība, cilvēktiesības un dzimumu jautājumi

Neraugoties uz ievērojamo progresu, kas panākts pēdējās desmitgadēs, reģiona attīstību kavē joprojām pastāvošie trūkumi labas pārvaldības jomā valsts un reģionālā līmenī un nepietiekamais progress cilvēktiesību un dzimumu līdztiesības aizsardzībā.

Īpašie mērķi

- Nodrošināt galveno ANO cilvēktiesību konvenciju ratifikāciju un īstenošanu, paturot prātā, ka attiecīgo konvenciju īstenošanas ierobežotība biežāk ir saistīta ar atbilstošu administratīvo struktūru, nevis politiskās gribas trūkumu.
- Ar atbalsta paušanas un izglītošanas pasākumu palīdzību veicināt cilvēktiesību efektīvu aizsardzību, īpaši pievēršoties uz dzimumu balstītas vardarbības novēršanai un bērnu tiesību veicināšanai.
- Veicināt labu pārvaldību, tostarp pareizu valsts finanšu pārvaldību, pārredzamību un pārskatatbildību, pievēršoties arī jaunām problēmām, piemēram, nodokļu oāzēm un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai. Sekmēt turpmāku tiesiskuma nostiprināšanu un efektīvu un neatkarīgu tiesu pieejamību.
- Stiprināt pilsoniskās sabiedrības organizāciju nozīmi, jo īpaši pamatvērtību veicināšanā un dzimumu līdztiesības uzlabošanā.
- Uzlabot politikas un politiskā dialoga īstenošanu, kas nodrošina rezultātus vietējā, valsts un reģionālā līmenī.

b. Integrējoša un ilgtspējīga izaugsme

Klusā okeāna reģions ietver lielas ekskluzīvās ekonomikas zonas ar plašiem jūras resursiem. Aptuveni trešdaļa no pasaulē nozvejotajiem tunčiem nāk no Klusā okeāna. Lai gan ES aktivitāte Klusā okeāna tunču zvejā ir neliela, tā joprojām ir lielākā nozvejas patērētāja pasaulē. Eiropas Savienība ir ļoti svarīgs eksporta tirgus, jo īpaši Klusā okeāna zivsaimniecības produktiem. Tādēļ ES ir ieinteresēta pastiprināt starptautisko cīņu pret

nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju šajā reģionā, lai saglabātu veselīgus zivju krājumus nākamajām paaudzēm.

Tomēr okeāna resursi ir attiecināmi ne tikai uz zivsaimniecību. Ir lielas iespējas attīstīt ilgtspējīgu “zilo” un “zaļo” ekonomiku. ES interesēs ir uzlabot okeānu apsaimniekošanu, lai nodrošinātu okeāna resursu ilgtspējīgu izmantošanu²³.

Turklāt, lai nodrošinātu ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi un darba iespējas, būtu jāattīsta citas privātā sektora nozares, piemēram, tūrisms.

Īpašie mērķi

- Nodrošināt ekonomisko partnerattiecību nolīgumu efektīvu īstenošanu kopā ar valstīm tajos reģionos, uz kuriem tie attiecas.
- Sekmēt privātā sektora, jo īpaši MVU, attīstību un uzlabot apstākļus ieguldījumiem.
- Stiprināt reģionālās, valsts un vietējās iniciatīvas, kas veicina ilgtspējīgu zvejniecību, un veicināt ANO Jūras tiesību konvencijas²⁴ un tās īstenošanas nolīgumu, kā arī citu attiecīgu starptautisko konvenciju īstenošanu un ievērošanu. Attīstīt un veicināt okeānu apsaimniekošanu un sekmēt “zilās” un “zaļās” ekonomikas iniciatīvas kā dziļjūras izrakteņu ieguves drošu izmantošanas veidu, iesaistot visas attiecīgās ieinteresētās personas.
- Veicināt pienācīgas kvalitātes darba iespējas, jo īpaši jauniešiem un sievietēm.

c. Klimata pārmaiņas un dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana

Klimata pārmaiņu jautājums ir gan ES, gan Klusā okeāna reģiona partnervalstu un teritoriju uzmanības centrā.

Īpašie mērķi

- Uzlabot gatavību dabas katastrofām, piemēram, tropiskajiem cikloniem, un atgūšanos pēc tām, lai pastiprinātu izturētspēju pret šādiem notikumiem.
- Parīzes nolīguma īstenošanas kontekstā uzlabot atjaunojamās enerģijas ražošanas un energoefektivitātes pasākumu attīstību, nododot paraugpraksi, tostarp jūras transporta jomā, un veicinot iespējas ieguldījumiem tīrās enerģijas infrastruktūrā un tehnoloģijās.
- Atbalstīt tādas politikas īstenošanu, kura sekmē “zaļās” ekonomikas veidošanu (piemēram, ar ilgtspējīgu lauku attīstību un pret klimata pārmaiņām noturīgu

²³ Kopīgs paziņojums “Starptautiskā okeānu pārvaldība — okeānu nākotnes veidošanas darbākārtība”, http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/join-2016-49_en.pdf.

²⁴ ANO 1982. gada 10. decembra Jūras tiesību konvencija; pieejama vietnē http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_overview_convention.htm.

lauksaimniecību un mežsaimniecību) un veicina ilgtspējīgas ražošanas un patēriņa modeļus.

- Uzlabot vides aizsardzību un dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, tostarp atkritumu apsaimniekošanas, ūdens, sanitārijas un veselības jomā.
- Aizsargāt un atjaunot sauszemes un jūras bioloģisko daudzveidību un piekrastes ekosistēmas, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību, kā arī nodrošinātu ilgtspējīgu tās dabas resursu un ekosistēmas pakalpojumu izmantošanu.

4. Labāk mērķorientēta un elastīgāka partnerība

Lai īstenotu stratēģiskās intereses, ES ir jānosaka, kā turpmāk uzlabot veidu, kā organizēt un pārvaldīt attiecības ar tās partneriem Āfrikā, Karību jūras reģionā un Klusā okeāna reģionā. Šis politiskās partnerības pamatelements skar daudzus aspektus, kuros būs nepieciešama plaša apspriešanās arī ar partnervalstīm. Tas skar attiecību formātu, dalībniekus, kas tiks iesaistīti, un principus, uz kuriem balstīt sadarbību, mehānismus, kas nepieciešami labāku rezultātu sasniegšanai, kā arī piemērotu institucionālo sistēmu un juridisko statusu, kas nepieciešams partnerības īstenošanai. Šajā sakarībā ir jāņem vērā svarīgas atziņas, kas gūtas KPN īstenošanā.

4.1. Gūtā pieredze

KPN novērtējumā²⁵ ir uzsvērtas vairākas priekšrocības un trūkumi. Novērtējumā ir minēts progress nabadzības izskaušanā un tautas attīstībā ĀKK valstīs, tirdzniecības plūsmu palielināšanās, miera un drošības stiprināšana, kā arī demokrātijas un cilvēktiesību pastiprināšana. Tomēr joprojām ir jāpieliek ievērojamas pūles, vēl jo vairāk tādēļ, ka dažus no šiem sasniegumiem apdraud jaunu nestabilitātes avotu parādīšanās (piemēram, demogrāfiskais sprādziens, autoritāras valdības, terorisms un klimata pārmaiņas).

Ir pierādījies, ka politiskais dialogs (KPN 8. pants) un apspriešanās / atbilstoši pasākumi (KPN 96. pants) ir noderīgi instrumenti arī tad, ja to potenciāls ir izmantots tikai daļēji. Dažādās jomās, tostarp cilvēktiesību, demokrātijas, labas pārvaldības un tiesiskuma (9. pants), migrācijas (13. pants) un valsts un nevalstisko dalībnieku iesaistīšanās jomā (6. pants), ir sasniegti neviennozīmīgi rezultāti.

Turklāt novērtējumā ir norādīts, ka KPN nav izdevies pietiekami ņemt vērā reģionālās dinamikas pastiprināšanos un pieaugošo neviendabīgumu starp partnervalstīm, piemēram, visnabadzīgākajām valstīm (VAV, nestabilām valstīm), kā arī attīstītākām valstīm (valstīm ar vidējiem ienākumiem u. c.). Partnervalstu izveidotās reģionālās un kontinentālās organizācijas

²⁵ Kopējais dienestu darba dokuments "Evaluation of the Cotonou Partnership Agreement" ("Kotonū partnerattiecību nolīguma novērtējums") (SWD(2016) 250 *final*).

pamazām kļūst par reģionālām dalībniecēm, kam ir politiskās un drošības, kā arī tirdzniecības un attīstības jomas pilnvaras.

Novērtējumā ir arī uzsvērts, ka pastāvošā institucionālā sistēma un tās darbība, kā arī daži darbības procesi lielā mērā ir neefektīvi.

Visbeidzot, gandrīz nemaz nav izmantotas sadarbības iespējas starp ES un tās partneriem daudzpusējos forumos. Tās tika ieviestas tikai 2010. gadā pārskatītajā KPN versijā un nodrošināja pozitīvus rezultātus, jo īpaši saistībā ar sarunām par Parīzes klimata nolīgumu, taču visbiežāk neizdevās pilnībā izmantot partnerības ietekmi, lai noteiktu iznākumu. Lai panāktu progresu šajā jomā, partnervalstīm būs jāapliecina apņemšanās sasniegt mērķus, kurus tās noteica ĀKK Portmorsbijas samitā²⁶. Tāpat arī šai nolūkā ES ir jāpanāk veidi, kā palielināt elastīgumu, lai varētu veidot alianses, ietverot ĀKK un tai nepiederīgas valstis, piemēram, visas VAV vai *SIDS*.

4.2. Elastīga partnerība, kas balstīta uz stingru reģionālo pieeju

Domājot par tādu attiecību veidošanu, kas balstītas uz kopīgām prioritātēm, kurās ņemta vērā apstākļu maiņa un gūtā pieredze, ietekmes novērtējumā²⁷ (skatīt I pielikumu) ir analizētas un izvērtētas dažādas iespējas turpmākajam attiecību formātam.

4.2.1. Iespējas

Iespējas ir dažādas — sākot no iespējas ļaut, lai beidzas KPN darbības termiņš, un to neaizstāt, līdz iespējai spēkā esošo nolīgumu aizstāt ar jaunu nolīgumu, taču ar nelielām izmaiņām. Otrajā variantā acīmredzami netiktu novērsti esošā nolīguma nopietnie tūkumi. Pirmā iespēja var radīt vairāk izmaksu nekā ieguvumu, jo tās rezultātā būtu jāatsakās no 40 gadu ilgās partnerības pozitīvā *acquis* un tiktu vājināta ES nozīme globālā līmenī. Partnerība ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna reģiona valstīm pati par sevi netiek apšaubīta. Tomēr dažas ieinteresētās personas kritizē tās pašreizējo pieeju, saturu un formātu.

Sīkāk ir izvērtētas vēl trīs citas iespējas:

1) būtiski pārskatīta partnerība ar partnervalstīm. Šī iespēja atspoguļotu norises kopš KPN otrās pārskatīšanas 2010. gadā, taču nenodrošinātu nepieciešamo politikas saskaņotību ar jaunākām reģionālajām stratēģijām un atbilstoši neatspoguļotu kontinentālā (Āfrikas Savienība), reģionālā un apakšreģionālā līmeņa pieaugošo nozīmi;

2) attiecību ar partnervalstīm pilnīga reģionalizācija, kas panākta, nodalot trīs atsevišķas reģionālās partnerības (ar Āfriku, Karību jūras reģionu un Klusā okeāna reģionu). Šī iespēja pilnībā atspoguļotu kontinentālo un reģionālo dimensiju, taču tādējādi netiktu ievērota

²⁶ <http://www.acp.int/content/declaration-8th-summit-acp-heads-state-and-government-acp-group-states>.

²⁷ Kopējais dienestu darba dokuments "Impact Assessment on future relations with ACP countries after 2020" ("Ietekmes novērtējums par turpmākajām attiecībām ar ĀKK valstīm pēc 2020. gada") (SWD(2016) xxx).

partnervalstu vēlme veidot atjaunotu partnerību ar ES un alianšu veidošana globālos forumos (piemēram, *UNFCCC* vai *PTO*) vairs nebūtu tik pašsaprotama;

3) trešā iespēja ir noslēgt ar partnervalstīm vienu nolīgumu, kas vienotā satvarā ietver trīs atsevišķas reģionālas partnerības ar Āfriku, Karību jūras reģionu un Klusā okeāna reģionu un paredz iespēju ciešāk iesaistīt arī citas valstis. Pamatojoties uz KPN ievērojamo *acquis*, satvarā būtu noteiktas tās kopējās vērtības, principi, pamatelementi un intereses, kas ir pušu sadarbības pamatā. Tas ietvertu arī specifiskus mehānismus sadarbībai globāla mēroga programmā. Trīs reģionālās partnerības tiktu balstītas uz pastāvošajām partnerībām (piemēram, ES un Āfrikas kopējā stratēģija) un integrētu tās, kā arī noteiktu prioritātes un pasākumus, kas vērsti uz partnerības programmas ar katru no trijiem reģioniem specifiku. Tas ļaus ES un partnervalstīm īstenot iniciatīvas vispiemērotākajā līmenī.

4.2.2. Ierosinātā iespēja

Trešā iespēja ļautu labāk risināt jautājumus pareizā līmenī un pareizos apstākļos, pamatojoties uz subsidiaritātes un papildināmības principiem, vienlaikus atzīstot, ka daudzām no mūsdienu globālajām ilgtspējas problēmām ir nepieciešama rīcība, kas apvieno atsevišķus reģionus. To apstiprina tas, ka ES sadarbība jau tagad lielākoties notiek valsts līmenī, kam seko reģionālais un tikai tad ĀKK līmenis. Lai gan intereses attiecībā uz Āfriku, Karību jūras reģionu un Klusā okeāna reģionu ietver virkni jautājumu, kuriem nāktu par labu kopīga iesaistīšanās, pastāv arī īpašas intereses, kas būtu jāīsteno diferencētā veidā. Liela nozīme ir gan Āfrikas Savienībai, gan reģionālām organizācijām, piemēram, Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienai, Dienvidāfrikas attīstības kopienai vai Austrumāfrikas valstu kopienai, kā arī citām reģionālām organizācijām, piemēram, Karību jūras reģionā — *CARICOM/Cariforum*.

Vienlaikus kopīgā satvara partnerība dotu iespēju izvairīties no zaudējumiem, ko rada atteikšanās no partnerības ar partnervalstīm kā grupas, un saglabāt Kotonū *acquis*, jo īpaši attiecībā uz pamatelementiem un saistību ar ekonomisko partnerattiecību nolīgumiem. Šiem trim reģioniem tie ir identiski un tādējādi nodrošina ievērojamus apjomradītus ietaupījumus, jo šos aspektus var apspriest un pārvaldīt drīzāk kopīgi, nevis atsevišķi ar dažādām grupām vai valstīm. Tas ļauj attīstīt starptautiska līmeņa sadarbību arī attiecībā uz kopīgajām globālajām pamatproblēmām. Aliansei var būt ievērojama ietekme, par ko liecina tas, kāda nozīme tai bija Parīzes nolīguma noslēgšanā.

Ņemot vērā visus šos elementus, ierosinātais jaunais formāts ļauj saglabāt visus pašreizējā KPN derīgos elementus, bet — vissvarīgākais — rada piemērotus apstākļus, lai ES sasniegtu savus jaunus mērķus.

4.2.3. Sadarbība ārpus ĀKK valstīm

Kopīgā satvara iespēja arī vislabāk ļauj iesaistīt ieinteresētās ĀKK nepiederīgās valstis, lai nodrošinātu saskaņotību, jo īpaši attiecībā uz visu Āfriku kopumā (piemēram, starp ĀKK un ES partnerību un ES un Āfrikas kopējo stratēģiju). Tas ir būtiski, jo šāda iespēja ļautu ES nepieciešamības gadījumā saskaņot sadarbības ģeogrāfisko tvērumu ar konkrētas valstu grupas konkrētiem mērķiem, un tā nodrošinās ES diplomātiskus līdzekļus savu interešu

stratēģiskākai īstenošanai. Šajā sakarībā īpaši nozīmīga ir sadarbība ar citām Ziemeļāfrikas valstīm, kas nav ĀKK valstis, un tiem dažiem VAV grupas un *SIDS* grupas locekļiem, kas nav ĀKK valstis. Būtu vairāk jāiesaista attiecīgās valstis, kas nav ĀKK valstis, vienlaikus nodrošinot saskaņotību ar spēkā esošajiem politikas satvariem (piemēram, Eiropas kaimiņattiecību politiku) un jau pastāvošajiem asociācijas nolīgumiem.

4.3. Daudzpusēja ieinteresēto personu daudzlīmeņu partnerība ar galvenajiem sadarbības principiem

Partnerībai būtu jābalstās uz vairākiem principiem. Tās īstenošanā būtu jāizmanto daudzlīmeņu pārvaldības sistēma, kas ļautu veikt pasākumus vispiemērotākajā līmenī saskaņā ar subsidiaritātes un papildināmības principu, kā arī ar diferenciacijas un reģionalizācijas principu. Partnerībai arī vajadzētu būt balstītai uz vairāku ieinteresēto personu iesaistīšanas pieeju, kas neaprobežotos tikai ar valdībām, kuras nevar vienas atrisināt šīs problēmas.

4.3.1. Sadarbības pamatprincipi

Jaunās partnerības pamatā vajadzētu būt šādiem pamatprincipiem:

- dialogs,
- savstarpēja pārskatatbildība,
- valsts un nevalstisko dalībnieku plaša dalība,
- līdzdalība.

4.3.2. Subsidiaritātes un papildināmības princips

Partnerībai būtu jāatspoguļo un jāintegrē visas Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna reģiona reģionālā dinamika. Tas būtu jāīsteno, nodrošinot, ka politiskā sadarbība un lēmumu pieņemšana notiek visvairāk atbilstošajā atbildības līmenī — vai tas būtu valsts, reģionālais, kontinentālais, vai ĀKK līmenis.

4.3.3. Dalībnieki

Kā tika norādīts sabiedriskajā apspriešanā un novērtējumā, partnerības daudzpusējība ieinteresēto personu ziņā tiek atzīta, taču tā ir jānostiprina. Tai būtu jāaptver dažādi dalībnieki — gan valsts, gan nevalstiskie. Jaunajai partnerībai būtu jāpastiprina to attiecīgās funkcijas. Tā ietver:

- valsts dalībniekus: valstu valdības, parlamentus, reģionālās un vietējās varas iestādes,
- reģionālās organizācijas (tostarp Āfrikas Savienību),
- valstis, kas nav ĀKK valstis,
- nevalstiskos dalībniekus, tostarp pilsonisko sabiedrību, ekonomiskos un sociālos partnerus un privāto sektoru.

4.4. Partnerība, kas nodrošina labākus rezultātus

Partnerībā ir jānosaka atbilstoši līdzekļi un instrumenti, kas ļauj visefektīvāk īstenot noteiktās prioritātes. Tas ir pilnībā jāaskaņo ar Adisabebas rīcības programmu, kas ir ietverta Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam, jaunā Eiropas Konsensa attīstības jomā izstrādi, Parīzes klimata nolīgumu un KPN novērtējumā izklāstītajiem ieteikumiem.

4.4.1. Dažādota partnerība

Partnerībā būtu jāizmanto diferencētas īstenošanas metodes, kas ir saskaņā ar Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam, Adisabebas rīcības programmu, ES globālo stratēģiju un Eiropas Konsensu attīstības jomā²⁸.

4.4.2. Īstenošanas līdzekļi

Adisabebas rīcības programmā ir noteikta jauna paradigma un nodrošināts satvars Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam īstenošanai ar finanšu un nefinanšu līdzekļiem. Tai būtu jāpievērš galvenā uzmanība partnerībā. Tā ietver iekšzemes pasākumus, labvēlīgu politikas satvaru un plaukstoša privātā sektora nozīmi; šo aspektu pamatā ir atbalstoši starptautiskie apstākļi.

Partnervalstīm pasākumi būtu jāvērs uz pašreizējo valsts iekšējo finanšu trūkumu novēršanu, tostarp iekšējo resursu mobilizācijas uzlabošanu, publisko izdevumu lietderīguma un efektivitātes palielināšanu un parādu pārvaldību. Būtu jāveicina taisnīgas, pārredzamas, efektīvas un lietderīgas nodokļu sistēmas un publisko izdevumu satvari. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš cīņai pret nodokļu apiešanu, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nelikumīgām finanšu plūsmām.

ES būtu jāmeģina apvienot metodes un instrumentus, kuriem ir augsti darbības rezultāti, vienlaikus saglabājot augstu elastīguma līmeni, lai spētu pielāgoties turpmākiem uzlabojumiem. Tam vajadzētu būt saskaņā ar attīstības efektivitātes principiem (ietverot līdzdalību, pārredzamību, savstarpēju pārskatatbildību un pievēršanos rezultātiem), un tas būtu papildus jāatbalsta, īstenojot politikas saskaņotību attīstībai (*PCD*).

4.5. Partnerība, kuras pamatā ir atbilstoša institucionālā sistēma

Institucionālajai sistēmai būtu jāatspoguļo partnerības politiskais raksturs, noteiktās prioritātes, izvēlētais formāts, sadarbības veidi un dažādi iesaistītie dalībnieki. Tai būtu jānodrošina, ka lēmumi tiek pieņemti un pasākumi tiek īstenoti ātri un efektīvi. Pastāvošā sistēma, kas balstīta uz kopīgām iestādēm, ir pierādījusi savu noderīgumu pieredzes apmaiņā, taču tagad ir novecojusi, jo ir pārāk smagnēja un sarežģīta. Šobrīd vēl ir pārāgri formulēt paredzamo institucionālo sistēmu, taču var minēt vairākus principus, kas nosaka tās uzbūvi.

²⁸ Vietturis paziņojumam par konsensu xxxx.

Kā politiska partnerība, kas balstīta uz savstarpēju atbildību un noteikumiem, tā būtu jāīsteno ar elastīgu daudzpakāpju institucionālo struktūru, kas veicina un sekmē dialogu kopīgu interešu jautājumos. Formulējot sadarbību ar attiecīgiem institucionāliem un citiem dalībniekiem dažādos līmeņos, tai būtu jāievēro subsidiaritātes un papildināmības princips.

Dialogā un sadarbībā visos līmeņos būtu jāpievērš uzmanība formātam, kas būtu vispiemērotākais konkrētajiem mērķiem un interesēm, un būtu jāiesaista tās valstis un reģionālās organizācijas vai sadarbības satvari, kas attiecīgajā jomā darbojas visefektīvāk.

4.6. Partnerība, kuras pamatā ir tiesiskais regulējums

Kā apliecina šim paziņojumam pievienotajā ietekmes novērtējumā veiktā analīze, turpmākās partnerības tiesiskajam statusam ir liela nozīme tās īstenošanā. Tādēļ ES ir politiski ieinteresēta atkārtoti apliecināt savu ilgstošo apņemšanos, nostiprinot jauno partnerību juridiski saistošā nolīgumā. Vienlaikus jaunajai partnerībai būtu jāpaliek elastīgai un spējīgai ātri pielāgoties savam iekšējam progresam un vienmēr mainīgajiem apkārtējiem apstākļiem. Tas jo īpaši attiecas uz reģionālajiem pīlāriem. Šie ir pamatprincipi, uz kuriem būtu jābalsta un uz kuru pamata būtu jāprecizē turpmākās partnerības tiesiskais statuss, kad būs pilnībā zināmas partnerības galīgās prioritātes un galvenās iezīmes.

4.7. Turpmākie pasākumi

Paziņojums būs pamats sarunām ar Padomi un Parlamentu, kā arī ar plašāku ieinteresēto personu loku, tostarp ĀKK partnervalstīm, un to izmantos, lai sagatavotu ieteikumu ar sarunu norādēm.